

Strømmen skal ikke være en handelsvare som selges over en privat børs. Nå må politikerne komme på banen.

Forslagsstiller: Olav Huseby

Strømmen er et nasjonalt fellesgode som har en særlig betydning for oss som bor i Norge. Vi lever i et av Europas «kaldeste» land med lange kalde vintre med et vesentlig større behov for oppvarming enn andre land i Europa,

I dag selges strømmen av NordPool, en børs som opprinnelig var etablert og eid av Statnett. Dessverre er eierskapet solgt ut til private som i stor grad «tapper» markedet og tar ut enorme fortjenester til sine private eiere, ja her er det snakk om milliarder av kroner, penger som «tas» fra de norske forbrukerne, både næringsliv og de norske forbrukerne.

Strømbørsen NordPool som skulle fungere som omsetningssentral for norsk strøm eid av Staten, eies nå med 66 prosent av det nederlandsbaserte børsselskapet Euronext – som også eier Oslo Børs og som tok 392 millioner i utbytte ut av Norge i fjor. Slik har nå den norske strømmen blitt fullstendig prisgitt markedskrefter i Europa. Vårt arvegods overlates til private aktører i Europa som kun har et formål – maksimal profit.

I tillegg fikk vi *strømselgerne* – som ikke bidrar til noen verdiskaping, men som stikker av med den største fortjenesten. Disse selskapene er i stor grad eid av internasjonale finansselskaper som fører store fortjenester og utbytter ut av Norge. De tre største strømselskapene tjente over 1 milliard netto i Norge i 2020. og bare tenk hvilke resultater de vil få for 2021.

Det var ikke dette som var intensjonen med energiloven, men dessverre så har politikerne abdisert fra energipolitikken og har latt byråkrater og spekulanter misbruke loven, dette helt i tråd med høyresidens ønsker.

De fleste strømprodusentene er i offentlig eie, og de har en god fortjeneste. Siden begynnelsen av 1900-tallet har disse selskapene investert i kraftanlegg som produserer billig elektrisk strøm. Og da er det bare rimelig at disse skal ha en rimelig fortjeneste på sine investeringer.

For flere tiår siden begynte man med utveksling av elektrisk strøm med andre land. Dette var da slik at vi bygde kabler for eksport av norsk strøm på dagtid dersom vi hadde overskudd og import av strøm fra andre land på nattetid. Strømmen vi importerte kom fra varme- og atomkraftverk i utlandet og som måtte ha jevn produksjon hele døgnet. Dette var gode løsninger både for Norge og for utlandet.

Men denne situasjonen er nå dramatisk endret. Dette fordi land etter land i Europa har lagt ned og legger ned kull- og oljefyrete kraftverk og atomkraftverk. Derfor vil resten av Europa i overskuelig framtid ha et stort behov for import av strøm – dette er ingen midlertidig situasjon hvis en ser på tallene for selvforsyningsgrad. Norge står i en enestående forhandlingssituasjon her, fordi vi både har vannkraft og ren naturgass.

I tillegg fikk vi *strømselgerne* – som ikke bidrar til noen verdiskaping, men som stikker av med den største fortjenesten.

Disse selskapene er i stor grad eid av internasjonale finansselskaper som fører store fortjenester og utbytter ut av Norge. De tre største strømselskapene tjente 1 milliard netto i Norge i 2020.

Dette var langt fra intensjonen bak energiloven, men politikerne abdiserte fra energipolitikken etter at loven var vedtatt, og lot byråkrater og spekulanter misbruke loven.

Nå må politikerne komme på banen og sikre vårt arvegods for våre innbyggere og også den kraftkrevende industri. Svært mange lokalsamfunn er bygget opp rundt den kraftkrevende industrien, og disse har behov for langsiktige avtaler med en rimelig pris. Dette har jo vært det fortrinnet denne industrien har vært bygd opp på, og som de er helt avhengig av for å kunne konkurrere på verdensbasis.

Derfor må det nå radikale endringer til. Vi kan ikke akseptere at strømprisene løper løpsk. Dette er en situasjon som må løses med radikale strukturelle politiske tiltak, for det var jo ikke dette som var intensjonen med energiloven.

Derfor krever vi:

- At Staten tar kontroll over NordPool og lar Statnett og norske strømprodusenter og nettselskap stå for omsetningen av strøm. Det er ingen mening i at et utenlandskeid børsselskap skal kunne tjene milliarder på omsetningen av norsk strøm og ta enorme utbytter ut av Norge.
- At brukerne kjøper strømmen fra den nye enheten – basert på et prinsipp om produksjonskost pluss et rimelig påslag for fortjeneste. På denne måten får produsentene og netteierne pløyd direkte tilbake en rimelig fortjeneste som brukes for oppgraderinger av kraftverk og nett.
- Og den kraftkrevende industrien må sikres langsiktige avtaler med for dem akseptable priser.
- Det er et potensial for en vesentlig økning av produksjonen i eksisterende vannkraftverk, uten naturinngrep.
- Eierskapet for kraftverk og nett skal forbli på norske hender.
- Dette betyr at de såkalte strømselskapene forsvinner fra markedet.
- Det må settes et krav om minimum magasinfylling hele året – og så sørge for at dette etterleves. Vår magasinkapasitet utgjør 70 prosent av vår årlige produksjon av vannkraft og er bygget opp nettopp for å lagre energi.
- Reforhandle avtalene om utenlandskabler slik at Norge har nasjonal kontroll med hva som skal gå ut og inn av strøm.
- Pålegge Statnett å investere i stamnettet slik at en unngår flaskehalsene som skaper de store prisforskjellene innenlands.
- Vi må droppe elektrifiseringen av sokkelen – gi oljeselskapene et lite skatteinsentiv samtidig som vi stiller krav at avgassene fra gassturbinene er renset innen en gitt tidsfrist.
- Lag beredskap – lovmessig og finansielt – for å sikre at kraftverk og nett forblir på norske hender.

- Bruk eierskapet i Statkraft og Statnett til å sørge for at disse to selskapene oppfyller sine oppdrag i Norge.
- Styrk arbeidet med reell energiøkonomisering, og start arbeidet med geoenergi/jordvarme og med bioenergi – norske skoger flyter over av biomasse.
- Dette vil gi oss tilbake kontrollen over de viktige kraftressursene som framsynte politikere har bygget opp, men som markedsfundamentalismen nå er i ferd med å ødelegge.
- Alle land beskytter sine såkalte komparative fortrinn – som vannkraften er for Norge. Nå må vi sikre vår vannkraft for framtida.

Styrets innstilling: Oversendes til behandling i årsmøtet i Orkland Ap.